

Asylsökande, m. fl., ensamkommande
barn, gode män,
tillståndssökande/tillståndslösa.
Hälso- och sjukvård, sekretess´.

2020

Lag och förordning

- Rätten till hälso- och sjukvård regleras i lag, medan frågor om statlig ersättning har tagits in i förordningar.
- Tanken är att dessa regelverk ska stämma överens, dvs. om den enskilde har rätt till vård ska landstingen och regionerna få ersättning

Vem har rätt till vilken vård?

I vilken omfattning ett landsting eller en kommun ska erbjuda hälso- och sjukvård och tandvård och på vilka villkor – inklusive eventuell subvention – styrs av vilken personkrets den vårdbehövande tillhör. I Sverige erbjuds inom ramen för den offentligt finansierade vården:

- fullständig vård,
- vård som inte kan anstå
- nödvändig vård och
- omedelbar (akut) vård.

Rätt till fullständig vård

- Landstinget ska erbjuda god vård till den som är bosatt i landstinget.
- Det innebär en rätt till fullständig vård mot viss patientavgift (subventionerad vård).
- För att anses som (stadigvarande)bosatt i landstinget ska man vara folkbokförd, då ges också ett personnummer.

För vissa grupper finns särskilda regler om rätt till subventionerad vård

-Genom 2008 års lag (***om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.***) har man reglerat asylsökandes och vissa andra gruppers rätt till viss hälso- och sjukvård. En vuxen asylsökande har rätt till vård som inte kan anstå. Asylsökande barn har rätt till samma vård som den som är bosatt i landstinget.

-Även den som vistas i landet utan nödvändiga tillstånd har rätt till viss subventionerad sjukvård genom 2013 års lag (***om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd***). De som omfattas av denna lag har samma rätt till subventionerad vård som asylsökande och barn har samma rätt till vård som andra barn i landstinget.

Rätt till omedelbar vård för alla som vistas i landstinget

- Alla som vistas inom landstinget utan att vara bosatta har rätt till omedelbar (akut) hälso- och sjukvård.
- Den som får ett kort uppehållstillstånd och inte folkbokförs har alltså rätt till sådan vård. Vården är dock inte subventionerad, utan den vårdsökande får själv betala kostnaden för hälso- och sjukvården.
- Ingen får dock nekas omedelbar vård pga. bristande betalningsförmåga.

Vad gäller om man inte är bosatt och inte heller omfattas av 2008 års lag respektive 2013 års lag?

- För den som inte är bosatt i landstinget (i HSL:s mening 8:4) och inte heller omfattas av några andra regelverk kring rätt till subventionerad vård gäller som utgångspunkt att personen inte har rätt till någon vård, undantaget omedelbar (akut) vård. Vården är inte subventionerad.

Vad gäller om man inte är bosatt och inte heller omfattas av 2008 års lag respektive 2013 års lag?

- För den som inte är bosatt i landstinget (i HSL:s mening 8:4) och inte heller omfattas av några andra regelverk kring rätt till subventionerad vård gäller som utgångspunkt att personen inte har rätt till någon vård, undantaget omedelbar (akut) vård. Vården är inte subventionerad.
- Den som får uppehållstillstånd under ett år med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen (tidsbegränsat) eller är s.k. tillståndssökande (16f, den tillfälliga lagen om begränsat uppehållstillstånd), är därför rent rättsligt, enligt SKL, att jämföra med andra tredjelandsmedborgare som är i Sverige som turister.

Tveksamheter i lagstiftningen

Kvotflyktingar

- En kvotflykting räknas som bosatt i Sverige i HSL:s mening när hen blivit folkbokförd och fått ett fullständigt personnummer från Skatteverket, vilket kan ta allt ifrån ett par veckor upp till flera månader.
- I de fall kvotflyktingar anländer till Sverige och i direkt anslutning till detta behöver vård, d.v.s. innan de har fått ett fullständigt personnummer, blir situationen särskilt bekymmersam. Eftersom den enskilde inte är folkbokförd och inte heller omfattas av vare sig 2008 års lag eller 2013 års lag kan hen inte erbjudas subventionerad vård.
- *SKL anser att denna lucka i lagstiftningen måste åtgärdas så att kvotflyktingar omfattas av 8 kap. 1 § HSL redan från och med ankomstdagen.*

Tveksamheter i lagstiftningen

- **Preventivmedel:**
- Asylsökande omfattas inte av läkemedelsförmånen för bosatta i Sverige. Däremot har de en annan typ av läkemedelssubvention som betalas av Migrationsverket (till expedierande apotek). Migrationsverket subventionerar inte preventivmedel som skrivs ut i samband med preventivmedelsrådgivning. Motsvarande regler gäller för papperslösa, men deras läkemedel – inklusive preventivmedel – finansieras av landstingen.
- SKL gör tolkningen att subventionen av asylsökandes läkemedel omfattar preventivmedel. Förbundet anser att denna oklarhet är otillfredsställande och måste lösas, t.ex. genom att det införs en bestämmelse i 2008 års lag som förtydligar att läkemedel som skrivs ut i samband med subventionerad vård ska subventioneras. En motsvarande paragraf för papperslösa finns i 9 § i 2013 års lag.

Tveksamheter i lagstiftningen

- Vårdgarantin – barn ”skall erbjudas vård i samma omfattning”. Gäller vårdgarantireglerna?
- Kontaktuppgifter till asylsökande och nyanlända.

Ensamkommande barn

<18 år

Samma rätt till vård

Kostnadsfri

Begreppet vård som inte kan anstå...

- För att motverka att ett mer allvarligt sjukdomstillstånd utvecklas och behov av en mer omfattande behandling uppstår.
- Där en måttlig fördröjning bedöms kunna medföra allvarliga följder för patienten. Även därmed sammanhängande följdinsatser med sådan vård omfattas, t ex fullföljande av behandling mot tuberkulos, röntgenkontroll av frakturläkning, borttagande av gips och suturer, tandprotes om tandextraktioner utförts på ersättningsberättigad indikation eller benprotes vid amputation.
- Vid bedömningen av vilken vård som ska ges måste hänsyn tas till att det är ovisst hur länge utläningen kommer att vistas i landet.

Begreppet vård som inte kan anstå...

- För att motverka att ett mer allvarligt sjukdomstillstånd utvecklas och behov av en mer omfattande behandling uppstår.
- Där en måttlig fördröjning bedöms kunna medföra allvarliga följder för patienten. Även därmed sammanhängande följdinsatser med sådan vård omfattas, t ex fullföljande av behandling mot tuberkulos, röntgenkontroll av frakturläkning, borttagande av gips och suturer, tandprotes om tandextraktioner utförts på ersättningsberättigad indikation eller benprotes vid amputation.
- Vid bedömningen av vilken vård som ska ges måste hänsyn tas till att det är ovisst hur länge utläningen kommer att vistas i landet.

Prop 2012/13:109 s. 59

Vård som inte kan anstå är inte samma sak som endast omedelbart (akut) vård. Utan det innefattar all vård som patienten då har ett medicinskt behov av.

Kostnadsfrihet gällande smittsamma sjukdomar.

- Smittskyddsåtgärder, dvs provtagning, vård och behandling gällande allmänfarliga sjukdomar är kostnadsfritt för asylsökande och de utan nödvändiga tillstånd. Kostnadsfritt för alla barn.
- Enligt politiskt beslut är provtagning, vård och behandling gällande klamydia, syfilis, gonorré, hepatit B och C, hiv samt tuberkulos kostnadsfritt för alla i Stockholm oavsett status.

Kompletterings- vaccination


```
graph TD; A[Kompletteringsvaccination] --> B[0-6 år  
BVC/Primärvård]; A --> C[7-18 år  
Elevhälsan];
```

0-6 år
BVC/Primärvård

7-18 år
Elevhälsan

Asylsökande barn och skolan

- **Rätt till skolgång**
- Hälsoundersökning
ej krav

Också tillståndslösa
(papperslösa/gömda)
barn har denna rätt

Utlänningslag

(2005:716)

- Särskild hänsyn ska tas till barnets hälsa och utveckling
- Det barnet berättar och önskar/vill är viktigt för ett beslut, t.ex. på Migrationsverket och i migrationsdomstolen

FN:s Barnkonvention

Artikel 3: Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barnet.

Hälsa- och sjukvårdssekretess 25:1 OSL

Offentlighets- och sekretesslag (OSL 2009:400)

Sekretess gäller för **allt** som rör en persons hälsa eller andra förhållanden.

Bara om det är **helt säkert** att uppgiften inte kan men (eller skada) personen eller någon närstående, får man berätta.

Sekretess

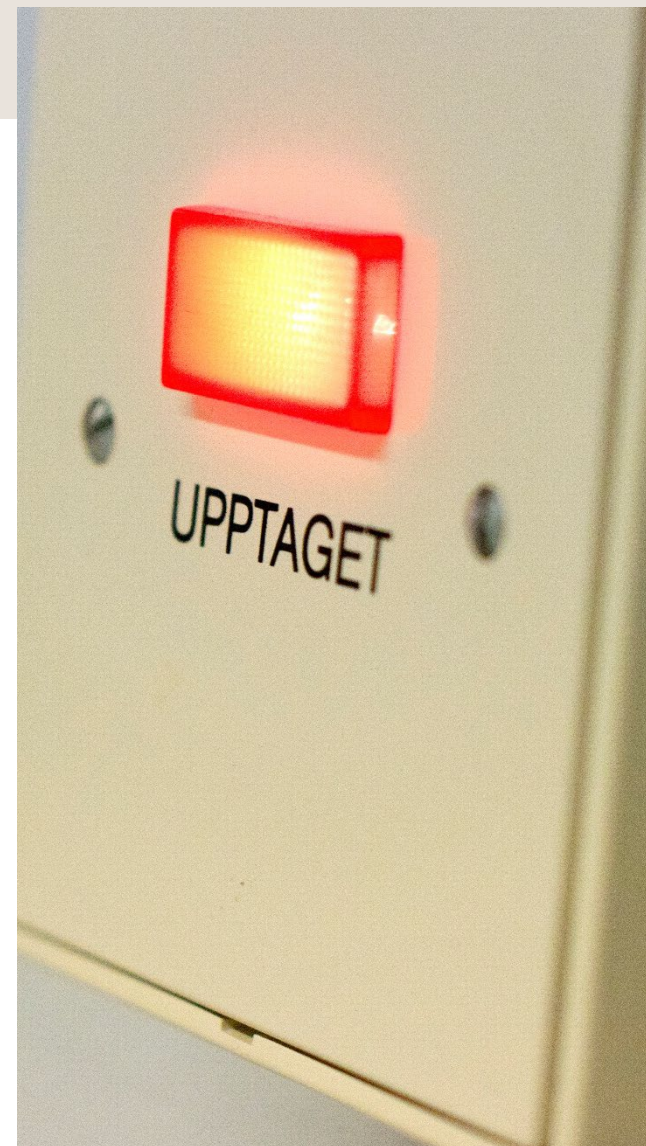
Inget utlämnande av
uppgift kan ske utifrån
arbetsmiljöaspekt!

Mer sekretess

- Inom socialtjänstverksamhet. 26:1
- Enskild verksamhet som avser insatser enligt socialtjänstlagen. 15:1 SoL
- Den som är eller har varit verksam inom förläggningsverksamhet som drivs av enskild på uppdrag av Migrationsverket. 24 § LMA.

Samtycke i vården

- Patienten bestämmer sekretessen
- *Samtycke* ska begripas av patienten
- Samtycket ska vara frivilligt och gälla en specifik uppgift eller ett specifikt förhållande
- Ett samtycke måste journalföras

God man

för ensamkommande barn

- Barn under 18 år är inte myndiga
- En god man är en juridisk ställföreträdare i föräldrars ställe, dvs den ensamkommande barnets vårdnadshavare och förmyndare
- God man ska istället för föräldrarna ansvara för barnet angelägenheten, förutom att ha försörjningsplikt och ansvar för den dagliga omvårdnaden.
- Har både rättighet och skyldighet att bestämma

God man och sekretess

God man har ingen tystnadsplikt...

...men har ändå viss rätt att få ta del av barnets
hälso- och sjukvårdsuppgifter

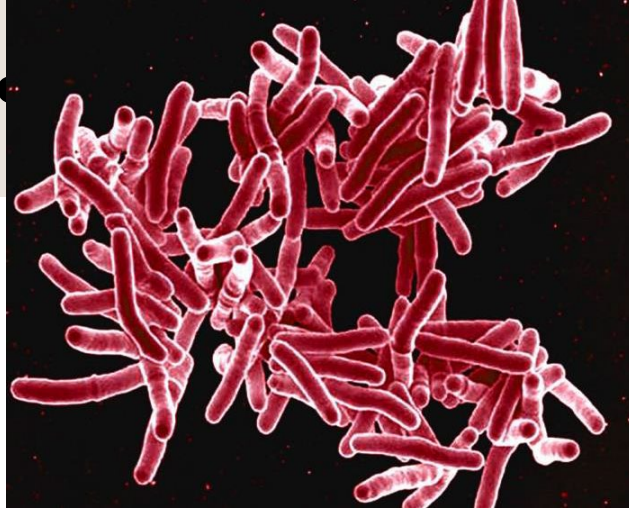
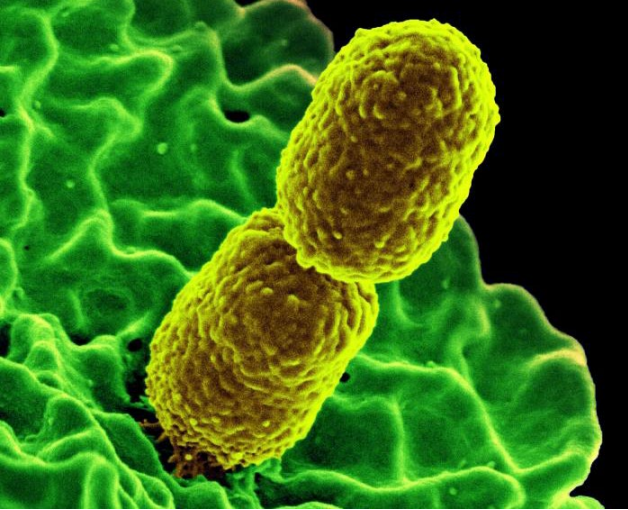
God mans roll gentemot sjukvården

- Se till att barnet får en kallelse och går till en hälsoundersökning
- Följa med barnet till hälso- och sjukvården vid första kontakten och informera att denne är god man åt barnet. Sedan kan den som har den dagliga kontakten men barnet följa med på kommande besök.
- Se till att barnet får en kallelse till tandvården, oavsett om det finns akuta behov.
- Söka ytterligare vård vid behov

Smittskyddslagen

(2004:168)

- Gäller för alla som vistas i Sverige
- Är till för att skydda befolkningen.
- Kostnadsfri för patienten om det är en allmänfarlig sjukdom

Allmänfarliga sjukdomar

- Tuberkulos (Tbc)
- Hepatit A, B och C
- Klamydia, gonorré och syfilis
- Hiv
- Salmonella och giardia
- MRSA

Smittskyddslagen

Informationsplikten

Skyldighet informera om allmänfarlig sjukdom om det finns en "beaktansvärd risk" att smitta/ha smittat en annan person.

Möjlighet att få information om smitta

- Informationsplikten vid beaktansvärd risk
ex vårdssituation; tatuering/piercing; sex
- Samtycke
- Om det är säkert att ingen lider men ("menprövning")
- Från sjukvården till vårdcentral (vårdsyfte)
- Inom samma vårdgivare (informationen har vårdsyfte)
- För att en person som inte fyllt 18 år ska få nödvändig vård eller stöd kan vården informera socialtjänsten
- Genom myndighets försorg (nödvändigt utlämnande.10:2 OSL)

Sekretess på boende för ensamkommande barn

Om du som personal får veta något om en persons hälsa eller andra förhållanden, t ex i samband med ett läkarbesök eller ”i förtroende”

- så har du sekretess mot andra boende
- men *också* mot annan personal på boendet.
- Undantag: observera att det kan finnas ett ansvar för personal att t ex dela medicin. Vid ett sådant tillfälle gäller inte sekretessen mot den personal som deltar. Kan bedömas som ett ”vårdsyfte” som möjliggör byte av information. Observera att detta ska särskiljas från information p g a arbetsmiljöaspekter. (se förra bilden punkt 5)

